

Over een beleid van schooleigen onderwijskwaliteit

Werk op de plank voor begeleiding & onderwijsinspectie

Najaarsseminarie vorming van bestuurders
November-december 2017

Structuur

- Schooleigen onderwijskwaliteit?
- Naar inspectie 2.0
- Hoe gaat de inspectie tewerk?
- Rol van de besturen in het geheel

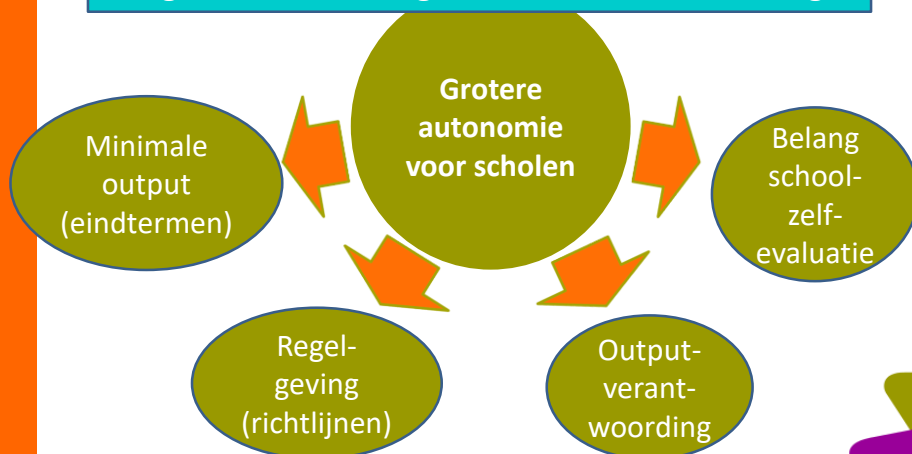
Waarover gaat het?

- Kwaliteitstoezicht
  - Schooleigen beleid en zelfevaluatie
  - Ondersteuning van de scholen
- Kwaliteitsdecreet
  - Artikel 6: „Elke instelling onderzoekt en bewaakt op systematische wijze haar eigen kwaliteit. De instelling kiest zelf de wijze waarop zij dit doet.”

3

Internationale tendens

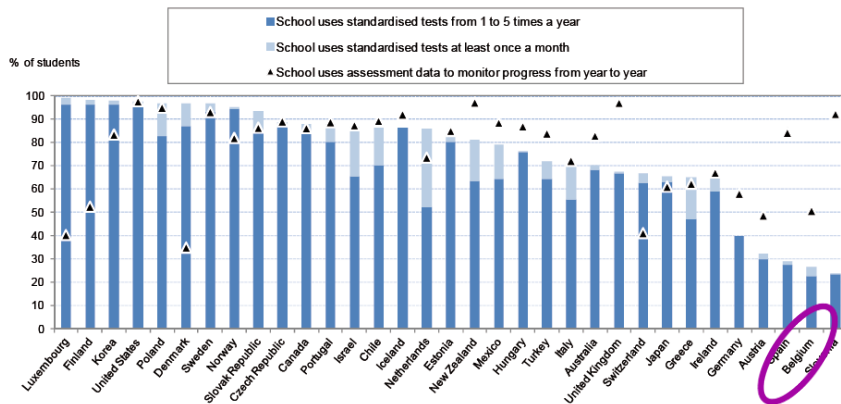
Eigen kwaliteitszorg en kwaliteitsontwikkeling

4

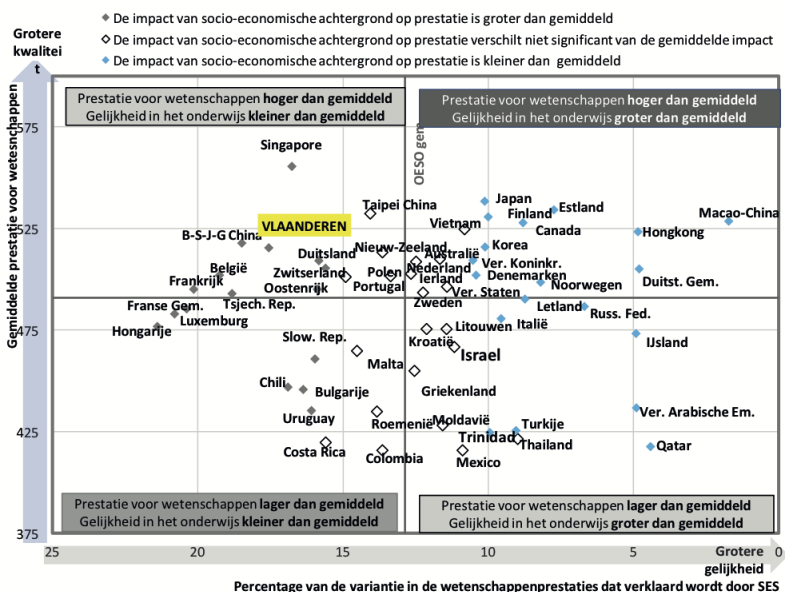
Gebruik (gestandaardiseerde) evaluatie in IKZ

Figure 6.5 School use of standardised tests and assessment data (PISA 2009)

5

Figuur 3. De gemiddelde score voor wetenschappen in vergelijking met de impact van SES op de scores

6

Opdracht van de Minister

- Beleidsnota
  - Kwaliteitsbeleid scholen centraler in externe kwaliteitsbewaking
  - Scholen vertrouwen geven
    - In sfeer van autonomie neemt men zijn verantwoordelijkheid
- Maak een kader voor onderwijskwaliteit
  - Van CIPO naar (R)OK

7

Brochure OK

8

Kwaliteitsverwachtingen

IJkpunten inzake kwaliteit waaraan de school met eigen beleid werkt

De school volgt de ontwikkeling van de lerenden op.

Het schoolteam evalueert op een brede en onderbouwde wijze het onderwijsleerproces en het behalen van de doelen.

Het schoolteam stuurt het onderwijsleerproces bij op basis van de feedback- en evaluatiegegevens.

9

Kwaliteitsbeelden

Louter verhelderende toelichting bij de verwachtingen

Het schoolteam evalueert op een brede en onderbouwde wijze het onderwijsleerproces en het behalen van de doelen.

Evaluatie vormt een essentieel en integraal onderdeel van het leerproces van de lerende. Het schoolteam hanteert een onderbouwde visie op evaluatie. De evaluatie is breed en representatief voor de eigen doelen en het gevalideerde doelenkader. Het schoolteam kiest doordacht voor verschillende evaluatieprocedures en -instrumenten om betrouwbaar gegevens te verzamelen. De gehanteerde beoordelingscriteria zijn objectief en helder gecommuniceerd. De evaluatie is stimulerend en ontwikkelinggericht en verloopt fair en transparant.

Het schoolteam stuurt het onderwijsleerproces bij op basis van de feedback- en evaluatiegegevens.

Het schoolteam verzamelt, analyseert en interpreteert de evaluatiegegevens van de lerenden en stuurt op basis hiervan het onderwijsleerproces bij. Feedback leidt tot de nodige borging en bijsturing van het onderwijsleerproces.

10

Nog meer ROK'en

- ROK CLB
- ROK BVH
  - Zie verder
- GKK-kader voor beleidsdomein werk
  - In principe geen probleem voor arbeidsmarktgerichte studierichtingen
  - Scholen die tegemoet komen aan ROK komen ook tegemoet aan GKK-kader
- ROK Internaten
  - Ook inspectie van internaten?

11

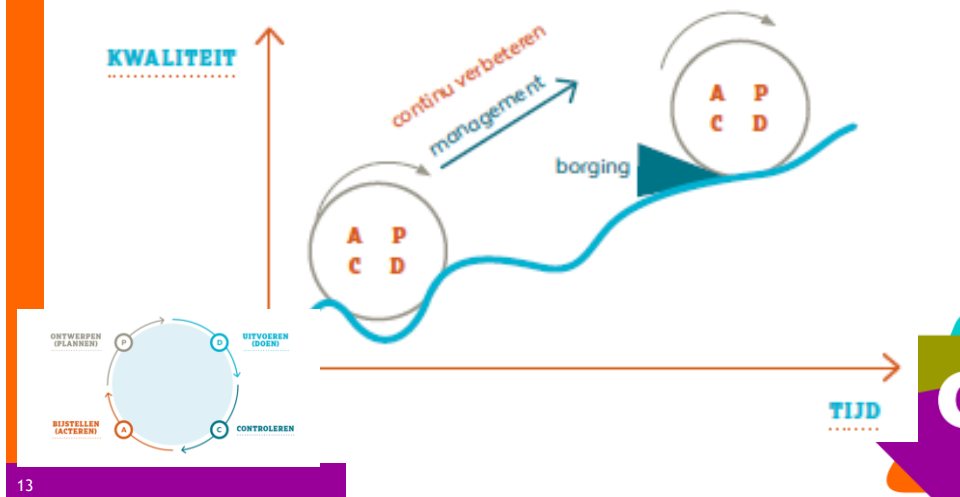
School en onderwijskwaliteit

- Centrale begrip:
  - schooleigen onderwijskwaliteit**
    - Elke school werkt actief aan kwaliteitsontwikkeling
      - Gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolteam
      - Omgaan met data
    - School vertrekt van visie, opvoedingsproject
    - Kwaliteitscirkel laten draaien
      - doelgericht, cyclisch, systematisch en meerjarig traject
    - Laten zien dat je met resultaten iets doet
      - bv. tevredenheidsenquêtes

12

Zelfevaluatie en interne kwaliteitsontwikkeling

13

De vijf Q-vragen

14

Pedagogische begeleiding en schooleigen onderwijskwaliteit

- Vertrekken van beleid van de school ter zake
  - Nooit in plaats van de school
- Als ondersteuning in traject
  - Scholen helpen eigen toepassingskader op te bouwen
  - Los van inspectie, los van ROK?
  - Succesvol nascholingstraject, met module kwaliteitsontwikkeling aan de hand van ROK:
<http://www.nascholing.be/2017-2018/>

15

Vorbereiding en inwerkingtreding

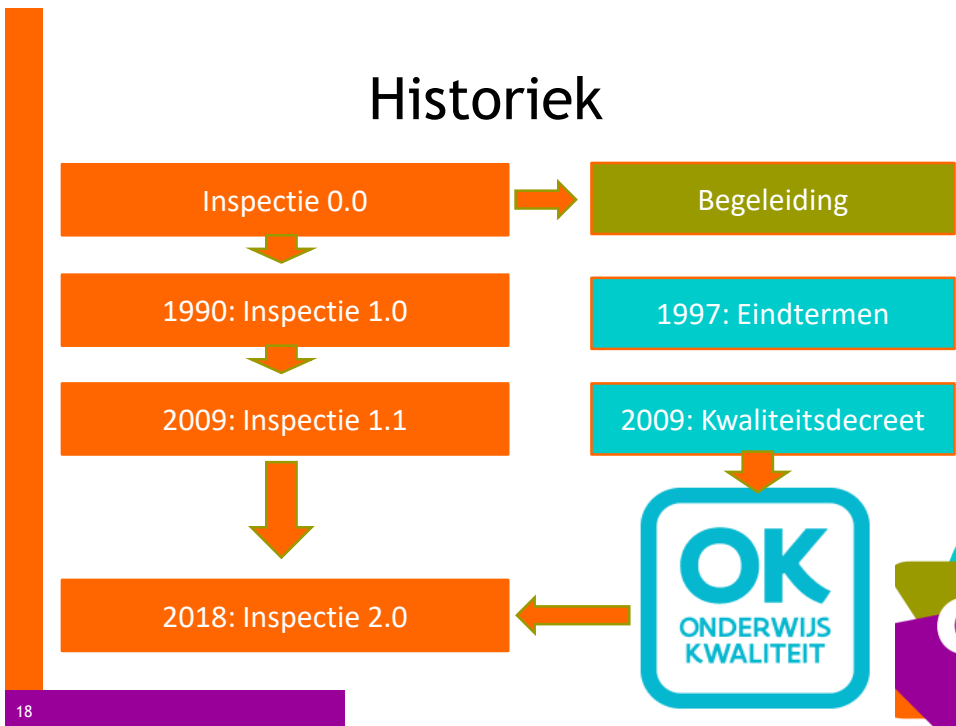
- Proefdoorlichtingen
  - Eerste trimester 2017-2018
  - Geen verslag aan de school wel feedback
  - Deelname begeleiding aan proefdoorlichtingen
- Definitieve invoering ROK 1 januari 2018

16

Historiek

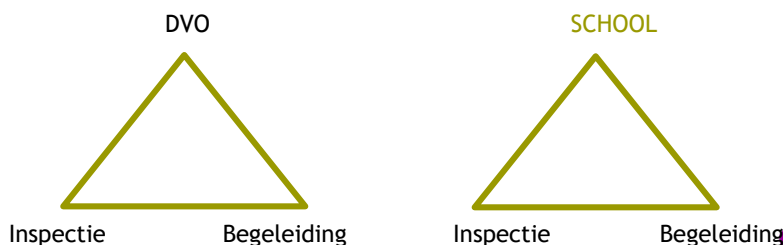

Historiek

2009: paradigmashift

Decreet Betreffende de Kwaliteit van het onderwijs

- “Elke onderwijsinstelling is (...) ervoor verantwoordelijk kwaliteitsonderwijs te verstrekken”

19

Historiek

2009: paradigmashift

Decreet Betreffende de Kwaliteit van het onderwijs

- “Elke instelling onderzoekt en bewaakt op systematische wijze haar eigen kwaliteit.”
- De wetgever veronderstelt “dat de instelling beschikt over het beleidsvoerend vermogen dat haar in staat stelt om zelfstandig een kwaliteitsvol beleid te voeren”
- Dit wordt nu pas geoperationaliseerd !

20

Externe en interne evaluatie

Parallel

Sequentieel

Coöperatief

Beleidsnota Minister Crevits:

“het interne kwaliteitsbeleid van de school centraler in de externe kwaliteitsbewaking. (...)”

Op die manier kunnen de bevindingen van de kwaliteitsbewaking door de school zelf het startpunt zijn van een doorlichting door de onderwijsinspectie”

21

Twee onderzoeksvragen

- In welke mate ontwikkelt de instelling haar eigen kwaliteit met bijzondere aandacht voor de aansturing en de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk?
- In welke mate verstrekt de instelling kwaliteitsvol onderwijs dat **tegemoetkomt** aan de kwaliteitsverwachtingen van het ROK en **respecteert** ze de regelgeving?

22

Inspectie 2.0

- Startpunt van doorlichting =
Bevindingen kwaliteitsbewaking school zelf
  - Meer gedifferentieerde doorlichting, op vlak van intensiteit en frequentie
  - Termijn van verplichte doorlichting van 10 naar 6 jaar
- Decreet van 8 mei 2009 wordt bijgestuurd
  - Vertrouwen in instellingen, oog voor planlast, vereenvoudiging, duidelijke teksten, enz.

23

Inspectie 2.0 *(onder voorbehoud...)*

Controleren én stimuleren

Dialogoog - Vertrouwen

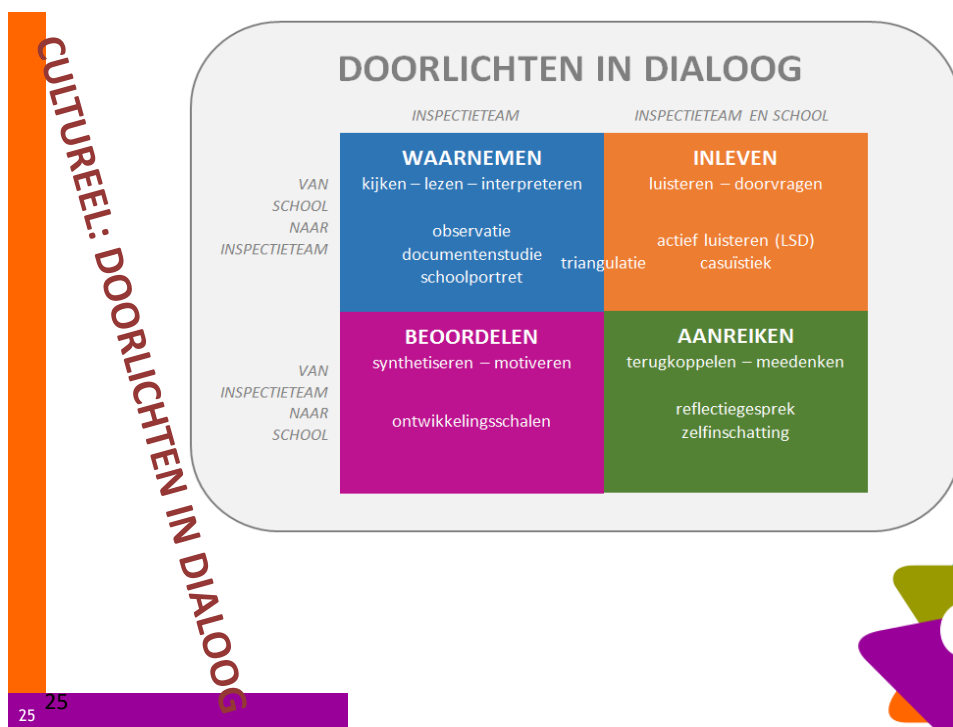
‘Lerende centraal’

Gericht op ‘meta-onderzoek’
-> interne kwaliteitsontwikkeling

Hogere frequentie

24

25

Nieuwe adviessystematiek

- Gunstig advies
  - Gunstig
  - Gunstig mits engagement aan de tekorten te werken
- Ongunstig advies
  - Intrekking erkenning maar opschorting op vraag van bestuur mits
    - engagement aan de tekorten te werken EN
    - zich te laten begeleiden door externen
  - Intrekking zonder mogelijkheid tot opschorting
    - Beroep mogelijk

26

DE PRINCIPES VAN INSPECTIE 2.0

INHAKEN OP IKZ / DIFFERENTIËREN

SYSTEEMONDERZOEK

SUBSTANTIEF ONDERZOEK

Het **stysteemonderzoek** onderzoekt

- visie en systematiek van de kwaliteitszorg
- beleid

Het **substantief onderzoek** onderzoekt

- kwaliteitsgebieden op uitvoeringsniveau
- kwaliteitsgebieden op instellingsniveau

27

INHAKEN OP IKZ / DIFFERENTIËREN

bao/bubao	dko/so/busovvwo
ONDERZOEK NAAR DE KWALITEITSZORG	
minimaal drie walkthroughs - waarvan één walkthrough wordt voorgesteld door de school - waaronder de walkthrough 'leerplanrealisatie' of 'handelingsplanning'	
ONDERZOEK NAAR DE KWALITEIT	
minimaal twee onderzoeken, waarvan - minstens één over een kwaliteitsgebied op instellingsniveau - minstens één leergebied (of de handelingsplanning) - het kwaliteitsgebied kleuterafdeling (geïntegreerde aanpak)	minimaal vijf onderzoeken, waarvan - minstens één over een kwaliteitsgebied op instellingsniveau - relevante steekproef van minstens vier leerplannen (of de handelingsplanning)

28

Klaar te leggen documenten (BaO)

Veroorzaak geen planlas!!
Maak geen documenten aan die hieronder wel vermeld staan,
maar waa roer jullie niet beschikken! Maak geen nieuwe documenten aan!

DOCUMENT	INSPECTIELOKAAL	KLASLOKAAL
Schoolwerkplan	■	
Schoolreglement – informatie brochure	■	
Nascholingsplan	■	
Notulen getuigschriften	■	
Beleidsplan of –contract		
Toegang tot het kind- en leerlingvolgsysteem	■	
Planningsdocumenten ¹ kleuteronderwijzers	■	
Planningsdocumenten onderwijzers		■
Werkjes van 3 kleuters		■
Werk van 3 leerlingen		■
Observatie- en evaluatiegegevens kleuteronderwijzer		■
Evaluaties van 3 leerlingen ²		■
Rapporten van 3 leerlingen		■

**ONTWIKKELINGSSCHALEN ONDERWIJSLEERPRAKTIJK
KLEUTERONDERWIJS**

VERSIE PROEFDOORLICHTING

Deze instrumentenbundel omvat de ontwikkelingschalen om het nastreven en bereiken van de onderwijsdoelen te onderzoeken:

- [U1. Afstemming op het gevalideerd doelenkader](#)
- [U2. Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod](#)
- [U3. Positief en stimulerend leerklimaat](#)
- [U4. Materiële leeromgeving en onderwijsorganisatie](#)
- [U5. Feedback](#)
- [U6. Evaluatie](#)
- [U7. Leereffecten](#)

31

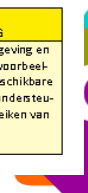
3 U3. Positief en stimulerend leerklimaat

BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING	OVERSTIJGT DE VERWACHTING
De leraren leveren anvaldende inspanningen om een positieve en stimulerende leeromgeving te creëren. De interactie tussen de leraren en de leerlingen is anvaldende respectvol, begripvol en participatief. De leraren hebben slechts beperkt zicht op de emotionele noden en op de leerbehoeften. De leraren leveren anvaldende inspanningen om daar efficiënt gebruik van de onderwijstijd de kansen om te leren te maximaliseren.	De leraren creëren een emotioneel veilige en stabiele leeromgeving. De interactie tussen de leraren en de leerlingen getuigt van respect. De aanmoediging en ondersteuning van de leerlingen is eenzijdig gericht op het behalen van goede leerresultaten. De leraren laten te veel kansen liggen om kleine leeravonturen te waarderen, om fouten als aanknopingspunt voor het leren te gebruiken, om oog te hebben voor de emotionele noden en meningen van de leerlingen en om daar efficiënter gebruik van de onderwijstijd de kansen om te leren te maximaliseren.	De interactie tussen de leraren en de leerlingen en tussen de leerlingen onderling getuigt van respect en inlevingsvermogen. De leraren hebben zicht op de emotionele noden en leerbehoeften van de leerlingen. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun mening. De leraren maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd. Zo creëert het team een positieve en stimulerende leeromgeving waarin de leerlingen veel kansen krijgen om te leren.	Tussen de leerlingen en de leraren bestaat een partnerschap dat berust op respect, inlevingsvermogen, vertrouwen en dialoog. De leerlingen en de leraren nemen samen verantwoordelijkheid op voor een ontspannen en ordelijke sfeer en efficiënt gebruik van de onderwijstijd. Het team bestaat uit warme professionals die vlot inspelen op de emotionele noden en leerbehoeften van alle leerlingen. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen en geven hen een actieve en autonome rol in het onderwijsleerproces. Zo creëert het team een positieve en bij uitstek stimulerende leeromgeving.

4 U4. Materiële leeromgeving en onderwijsorganisatie

BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING	OVERSTIJGT DE VERWACHTING
De materiële leef- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie ondersteunen anvaldende het bereiken van de doelen.	De leermiddelen en de infrastructuur ondersteunen het bereiken van de doelen bij de meeste leerlingen. De materiële leef- en leeromgeving is echter weinig stimulerend en houdt anvaldende rekening met de leerling en met specifieke onderwijsbehoeften.	De materiële leef- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie ondersteunen het bereiken van de doelen. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in.	De materiële leef- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie zijn voorbeeldig. Daardoor de leraren de beschikbare middelen efficiënt inzetten, ondersteunen en stimuleren ze het bereiken van de doelen bij alle leerlingen.

32

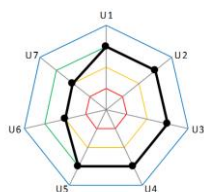
Positief en stimulerend leerklimaat

- Gevolgen voor inspectieverslag
- Vraag om actievere houding van directieteam tijdens de doorlichting

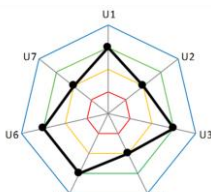
VOLGENS DE VERWACHTING
De interactie tussen de leraren en de leerlingen en tussen de leerlingen onderling getuigt van respect en inlevingsvermogen. De leraren hebben zicht op de emotionele noden en leerbehoeften van de leerlingen. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun mening. De leraren maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd. Zo creëert het team een positieve en stimulerende leeromgeving waarin de leerlingen veel kansen krijgen om te leren.

33

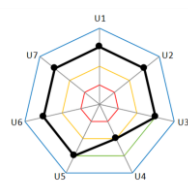
Verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?

kleuter

lager
Wiskunde

lager
MMWT

- U1 = Afstemming op het gevalideerd doelenkader
- U2 = Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod
- U3 = Positieve en stimulerende leeromgeving
- U4 = Materiële leeromgeving en onderwijsorganisatie
- U5 = Feedback
- U6 = Evaluatie
- U7 = Leereffecten

Legenda

■ = beneden de verwachting

◆ = benadert de verwachting

● = volgens de verwachting

★ = overstijgt de verwachting

34

Doorlichting en schoolbestuur

- Betrokkenheid schoolbestuur tijdens doorlichting
  - NIET STRUCTUREEL
- (Verplichte) aanwezigheid tijdens gesprek aan het einde
  - JAWEL
- Alle scholen van een bestuur in één beweging doorlichten?
  - ORGANISATORISCH MOEILIJK
- Voorzitter van het bestuur zal exemplaar van verslag krijgen

35

Voorlopige analyse inspectie 2.0

- Wat is je opgevallen?
  - De focus blijkt het beleidsvoerend vermogen van de school
  - Veel strenger dan vroeger
  - De kwaliteitszorg wordt volledig gericht op de primaire processen
  - Deze manier van doorlichten lijkt moeilijker voor de school dan de vorige
  - Je dient als school zelf aan te tonen hoe je werkt
  - Wat je zegt wordt voortdurend afgetoetst
  - Kwaliteit is de rode draad; het duurde even voor ons om in dit denken en deze taal 'mee te zijn'

36

Voorlopige analyse inspectie 2.0

- Hoe heb je de gesprekken met de inspecteurs ervaren?
  - Veel aandacht voor dialoog
  - Waarderend, eerlijk
  - Mate van dialoog was afhankelijk van de inspecteur
  - Voortdurend doorvragen
  - Alles draait rond leerplandoelen
- Hoe heb je werken met de kwaliteitsschalen ervaren?
  - De bewoordingen in het verslag zijn sec zoals in de schalen beschreven
  - Weinig verschil tussen onze inschaling en die van de inspectie
  - Zelf inschalen bleek niet gemakkelijk, je moet 'erin komen'

37

Voorlopige analyse inspectie 2.0

- Tevreden over manier waarop doorlichting verliep?
  - Inspectie is meer waarderend en minder beoordelend
  - Zeker de score oranje of rood komt hard aan
  - Dat leerlingen de inspectie mochten rondleiden en dat ook de ouders werden bevroegd, was positief
  - Window-dressing wordt snel doorprikt
  - Voortdurend moeten denken op meta-niveau (kwaliteitszorg van wat je doet) is niet evident. Directies en leraren zijn dat zeker niet gewoon

38

Voorlopige analyse inspectie 2.0

- Wat kan beter aan deze manier van doorlichten?
  - De taal die de inspectie gebruikt is niet duidelijk. Dat valt nog redelijk mee voor het beleidsteam maar voor de leraren is de taal echt moeilijk te begrijpen
  - De gelijkgerichtheid tussen de inspecteurs kan beter
  - In het verslag staat alles sec. Er wordt niets schooleigen gemaakt of genuanceerd
- Welk advies geef je aan de begeleiding?
  - Schoolteams de PDCA-cirkel leren draaien in de (klas)praktijk
  - Leraren leren hoe op een goede manier alle leerplandoelen te realiseren?
  - De kwaliteitsbeelden zijn niet altijd duidelijk. Deze helpen verduidelijken
  - Directies en leraren de taal van het referentiekader leren begrijpen en spreken

39

Het doel ... en pogingen om het te bereiken

- <https://www.youtube.com/watch?v=1pYeCjXOtsU&feature=youtu.be>
- Citaat van een algemeen directeur na een proefdoorlichting:
- Hoop dat pijnpunten tot het verleden zouden behoren, is niet gerealiseerd
  - inspecteurs hebben materiaal waarover de school zelf niet beschikt
  - samenwerking tussen PB en Insp. Is nog steeds problematisch
    - Pedagogische begeleiders werden de facto geweerd
    - Verwijzen naar analyses van de PB wordt als irrelevant info weggezet
    - Kwaliteitsontwikkeling van de scholen met de diensten van de koepels blijkt secundair aan vrees en/of onderling wantrouwen en respect
  - individuele inspecteur behoudt aura van 'onfeilbaarheid'

40

Hoe voorbereiden op Inspectie 2.0?

Niet...

Of toch wel...

Decreet Betreffende de Kwaliteit van het onderwijs

- “Elke onderwijsinstelling is (...) ervoor verantwoordelijk kwaliteitsonderwijs te verstrekken”
- “Elke instelling onderzoekt en bewaakt op systematische wijze haar eigen kwaliteit.”

Bijkomend: taalgebruik

41

Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne

- Kwaliteitsverwachting 37
  - „De school voert een doeltreffend beleid met het oog op de fysieke en mentale veiligheid van de leef-, leer- en werkomgeving”
- LLW ipv BVH
  - BVH is erkenningsvoorwaarde: „Het onderwijs moet plaatsvinden in gebouwen en lokalen die bewoonbaar, veilig en hygiënisch zijn”.
  - Andere aspecten, ingebouwd in onderwijskundig beleid?
    - Bv. falend pestbeleid
- Inspectie neemt slechts marginale controle op
  - Nemen federale inspectiediensten daar genoeg mee?

42

Bijzonder aandachtspunt

- ‘Failed schools’
  - Detectie/begeleiding beleidszwakke scholen
    - Scholen waar leerrecht leerlingen bedreigd wordt
    - ‘Dodehoescholen’
  - RvB KathOndVla: onze verantwoordelijkheid!
    - Hoe aanpakken: nog concreet uit te werken
  - Rol van inspectie nog niet duidelijk
  - Politieke overheid vindt begeleidingsdiensten hier tekortschieten

43

Toekomstige tendensen?

Groter belang aan gestandaardiseerde toetsen
Evalueren van het leren (centrale examens?)

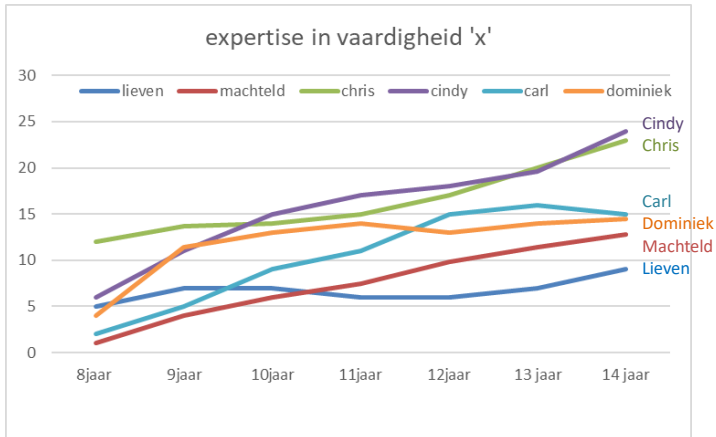
Evalueren als ondersteuning van het leren
 (leerwinst in kaart brengen)

44

Leerwinst

Leerwinst op leerlingniveau

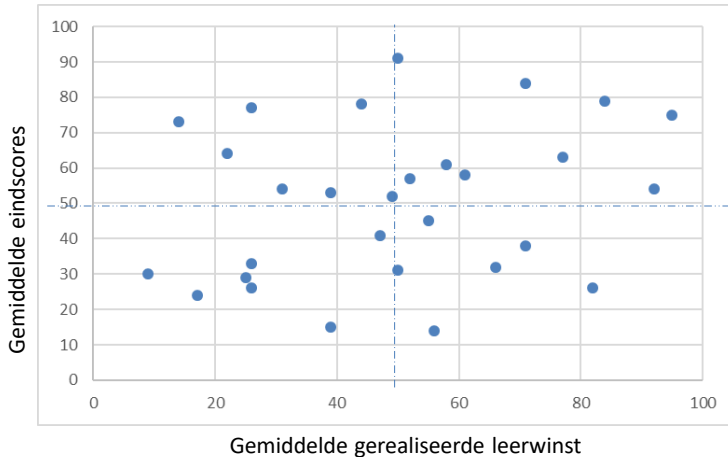

45

Leerwinst

Leerwinst op meso-niveau

46

Toekomstige tendensen?

Groter belang van krachtige schoolbesturen

Hefboom voor
kwaliteitszorg en
kwaliteits-
ontwikkeling?

Inspectie op
schooloverstijgend
niveau?

